

«8D02201 – Саяси философия» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Наурузбаев Дархан Мирзабековичтің «Әл-Фараби мен Ж. Баласағұнның саяси философиялық, әлеуметтік-этикалық ілімдерінің үйлесімділігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/ немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/ немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым	Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен еліміздегі ғылым дамуының – 7. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулерге және арнайы мамандандырылған бағыттардың ішінен – 7.2. Гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі, қолданбалы, пәнаралық зерттеулер; 7.2.6. Қоғамды жаңғырту жағдайындағы тарих пен мәдениеттің, әдебиет пен тілдің, дәстүр мен құндылықтардың ортақтығы бабына сәйкес келеді. 1) «8D02201 - Саяси философия» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін мемлекет бюджетінен қаржыландырылған докторантура аясында әзірленген диссертация жұмысы. 2) Диссертация нақты мемлекеттік бағдарлама аясында орындалмаған. 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен еліміздегі ғылым дамуының 7. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулер басымдығы – 7.2. Гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі, қолданбалы, пәнаралық зерттеулер бағыты – «7.2.1. Ұлы есімдер мен ұлы дәуірлер» және «7.2.2. Жаңа гуманитарлық білім. Гуманитарлық ғылымдар саласындағы синергетикалық және философиялық зерттеулер» бағыттарына толық сәйкес келеді. Әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық ойларын зерттеу арқылы олардың тарихи және рухани мұраларын жаңғыртуға, гуманитарлық ғылымдардың дамуына үлес қосуға бағытталған.

		бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	
2.	Ғылым маңыздылығы үшін	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін <u>қосады/</u> қоспайды, ал оның маңыздылығы <u>ашылған/</u> ашылмаған.	Докторлық диссертация тақырыбының өзектілігі, оның құрылымы мен мазмұны, ғылыми деңгейі мен теориялық маңыздылығы әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық ойларының үйлесімділіктерін салыстырмалы талдау жасауымен құнды. Сол арқылы диссертацияның теориялық және практикалық маңыздылығы ашылған. Диссертацияны жазу барысында қол жеткізілген ғылыми нәтижелер мен қорытынды тұжырымдар зерттеудің өзектілігі мен маңыздылығын аша түседі. Ұсынылған зерттеудің ғылыми жаңашылдығы ретінде екі ойшылдың философиясын салыстырмалы талдау жүргізу барысында олардың идеяларының ортақ тұстарын көреміз. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелерінің гуманитарлық ғылымдар саласындағы теориялық және әдістемелік мәселелерді шешуге қосқан үлесі де айқындалған. Диссертацияның ғылыми маңыздылығы оның зерттеу нысанының философиялық және әдістемелік негіздерін ашуға, олардың қазіргі заманғы гуманитарлық ғылым үшін өзектілігін көрсетуге бағытталғандығында. Жұмыстың қорытынды тұжырымдары философия, тарих, мәдениеттану, саясаттану және этика саласындағы зерттеулерге негіз бола алады деген қорытынды жасауға болады.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Ізденушінің қорғауға ұсынылған диссертация жұмысымен танысу барысында автордың өзіндік жазу мәнері, сөйлемдері түсінікті, ғылыми терминдер мен тұжырымдары бір-бірімен үйлесім тапқандығы анық байқалады. Диссертация мазмұны мен құрылымы арасында логикалық сабақтастық сақталған. Соған қарағанда, ізденуші философиялық категорияларды өз орнымен қолданған. Шет елдің ғалымдары мен отандық ғалымдардың еңбектеріне салыстырмалы талдау жасаған. Соның нәтижесінде ізденуші өзіндік тұжырымын жасап, негіздеп отырғандығын атап өткім келеді. Диссертация тақырыбына сай ортағасырлық мұсылман саяси және әлеуметтік философиясында өзіндік орны бар әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның идеялық қалыптасуына ежелгі грек философтарының ойлары әсер еткендігі айтылады. Бұл жерде ежелгі грек философтарының идеяларын тек қабылдаушы немесе тек комментаторы ғана емес, өз кезегінде Платон мен Аристотельге дейін қарастырылған идеяларды

			тарихи сабақтастық негізінде зерттеп, жетілдіріп, мәселелерді шешудің жаңа жолдарын қарастырушы болғандығы айтылады. Бұл жерден ізденушінің ғылыми тұжырымдарды жүйелеп, талдай алатындығын, зерттеу нәтижелерін қисынды түрде қорытындылай білетіндігін дәлелдейді.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:	Диссертация мазмұнында көрініс тапқан зерттеу тақырыбының өзектілігі қазақ халқына етене жакын екі ойшыл әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның философиялық, саяси және әлеуметтік-этикалық ойлары үйлесім тауып, нақты дерек көздерімен негізделген. Түркі-мұсылмандық бағыттағы екі ғұлама ойшылдың еңбектерін талдау Қазақстандық философия ғылымына айтарлықтай үлес қосады деп сенеміз. Зерттеу жұмысында ізденушінің тарихи-философиялық әдісті қолданып, екі ойшылдың дүниетанымын қалыптастырған саяси және социомәдени факторлардың әсері талданған. Талдау негізінде алынған аксиологиялық, этикалық ұғымдарға тоқталып, олардың идеялық мәні негізге алынған. Осындай өзекті тақырыптар, ұғымдар Қазіргі қазақ философиясымен сабақтастығы ұтымды берілген. Ежелгі грек философтары Сократ, Платон, Аристотель философиясындағы кейбір ойларын ретроспективалық әдіспен жаңа қырынан қарастыруға мүмкіндік жасалған. Зерттеу тақырыбының өзектілігі қазіргі Қазақстан қоғамының рухани құндылықтарын жаңғыртып, мәдени мұраларды зерттеу және гуманитарлық ғылымдардың ролін арттыра түседі. Диссертация жұмысында көтерілген сұрақтар, мәселер мен идеялар қазіргі қазақстандық қоғам үшін өзекті тақырыптар. Сол үшін зерттеу жұмысы теориялық және практикалық маңыздылығы бар.
		1) негізделген;	
		2) ішінара негізделген;	
		3) негізделмеген.	
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:	
		1) айқындайды;	
		2) ішінара айқындайды;	Ұсынылған диссертация мазмұны зерттеу тақырыбымен толықтай сәйкес келеді және логикалық байланыс орнатылған. I тарау әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұн дүниетанымының философиялық-әдіснамалық негіздері және шығыс философиясындағы орнын анықтауға арналған. Атап айтсақ, әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық идеяларының қалыптасу негіздері мен тарихи эволюциясы талданады. Бұл бөлім зерттеу тақырыбының теориялық және әдіснамалық негіздерін қалыптастыруға ықпал етеді. Екінші тарауда қос ойшылдың саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық
		3) айқындамайды.	

		ілімдеріндегі үйлесімділіктерді анықтау мақсатында олардың негізгі тұжырымдамалары мен идеялары салыстырмалы түрде зерттеледі. Бұл бөлімде олар ұсынған философиялық жүйелердің өзара байланыстары мен үйлесімділіктері ашып көрсетіледі. Үшінші тарауда зерттеу нәтижелері қазіргі қоғамдық ұлттық руханиятқа және оның трансформациясына ықпалы тұрғысынан талданады. Жұмыстың бұл бөлігі теориялық қорытындыларды заманауи әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың талаптарына сәйкес қолдану мүмкіндігін көрсетеді. Диссертация мазмұнының барлық бөлімдері бір-бірімен тығыз байланыста болып, зерттеу нысанын жан-жақты ашуға және оның теориялық әрі практикалық маңыздылығын көрсетуге бағытталған. Ізденістегі негізгі өзекті ойды тарқатып, байыптауға және жанашыл ғылыми нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін қисынды тізбек пен диалектикалық сабақтастық біртұтастықты қамтамасыз етеді.
	4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Диссертация жұмысының мақсаты мен міндеттері зерттеу тақырыбына толықтай сәйкес келеді. Ғылыми зерттеудің мақсаты – әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық ойларының үйлесімділігін анықтау, теориялық негіздерін және қазіргі көрінісін саяси-философиялық тұрғыда саралау. Аталған мақсатқа қол жеткізу үшін қойылған міндеттер нақты әрі дәйекті түрде анықталған. Зерттеу міндеттері қос ойшылдың философиялық жүйелеріндегі ұқсастықтар мен айырмашылықтарды талдау, олардың идеяларының тарихи және мәдени алғышарттарын анықтау, саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық тұжырымдамаларының үйлесімділіктерін айқындау болып табылады. Сонымен қатар, зерттеу жұмысының міндеттеріне отандық саяси санадағы жаңа серпіліс жағдайында азаматтардың рухани-саяси он динамикасын зерделеу, қазақ халқының мәдени және рухани құндылықтарындағы эпистемалық жүйесінің саяси-философиялық астарына талдау жасау.
	4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан;	Диссертациялық жұмыста ғылыми-әдіснамалық ұстанымдардың тұтастығы толық сақталған және оның барлық бөлімдері логикалық тұрғыда үйлесімділік тапқан. Зерттеудің теориялық негіздері, мақсаттары мен міндеттері айқындалып, оларды жүзеге асыруға

		3) байланыс жок.	арналған бөлімдер мен ережелер өзара тығыз байланыста қарастырылған. Диссертация жұмысының жоспары кіріспеден, 3 үлкен тарау, әр тарау 3,4 бөлімшелерге бөлінген, қорытындыдан және пайдаланылған 181 дереккөздер тізімінен тұрады. Кіріспе бөлім жұмыстың жалпы сипаттамасы, зерттеу тақырыбының өзектілігі, тақырыптың зерттелу деңгейі, зерттеу нысаны, зерттеу пәні, диссертация мақсат, міндеттері, ғылыми жаңалығы, қорғауға ұсынылған тұжырымдары, зерттеудің методологиялық және зерттеу әдістері, зерттеудің деректік негіздері, теориялық және практикалық маңыздылығы қамтылған. Яғни, диссертация жазу талаптары сақталған. Барлық қағидалар мен ғылыми нәтижелер логикалық сабақтастықта жүйеленіп, зерттеу тақырыбының өзекті мәселелерін жан-жақты қарастыруға мүмкіндік берген. Әрбір тарау нақты ғылыми міндеттерді орындауға бағытталған және олардың арасындағы байланыстың бірізділігі сақталған. Зерттеу жұмысының ғылыми нәтижелерінің өзегі болып табылатын мәселеге жан-жақты саяси-философиялық талдау жасалынған. Жоспар ғылыми ізденіс нысанына сәйкес құрылып, жүйелі пайымдалған және ол диссертация мәтінінде айқын көрініс тапқан. Диссертацияның әрбір бөлімі зерттеу тақырыбының мәнін ашуға бағытталған және олардың логикалық құрылымы ішкі үйлесімділікпен сипатталады. Барлық бөлімдер арасындағы байланыс зерттеу нәтижелерінің біртұтастығын қамтамасыз етіп, олардың ғылыми дәлелдемелермен негізделуіне ықпал етеді.
	4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Автор ұсынған жаңа шешімдер дәйектеліп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырмалы түрде талданып, ізденушінің соны тұжырымдары нақты көрсетілген. Зерттеу барысында алынған нәтижелер мен тұжырымдар философиялық және әдіснамалық тұрғыдан жан-жақты қарастырылып, оларды негіздеу үшін ғылыми деректер мен теориялар қолданылған. Іргелі зерттеулердегі ойтолғамдар ізденушінің ой-елегінен, сындарлы көзқарас елегіне өткізіліп, жүйелі түрде талданған. Қос ойшылдың тоғысқан рухани-саяси құндылықтар болмысы ғылыми тұрғыда тұжырымдалып, олардың идеяларының тарихи эволюциясы мен трансформациясы мәселелері терең бағамдалған. Автордың өзіндік пікір жүйесі мен зерттеу нәтижелерін
	1) сыни талдау бар;		
	2) талдау ішінара жүргізілген;		
	3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;		
	4) талдау жок.		

			талдау барысында алынған тұжырымдары отандық ғылымның теориялық және тәжірибелік маңызына айтарлықтай үлес қосады. Қол жеткізілген нәтижелер бұрынғы зерттеулермен салыстырылып, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері нақты түрде көрсетілген. Сонымен қатар, зерттеу жұмысында қолданылған әдістер мен тәсілдер негізделіп, олардың тиімділігі мен қолдану ауқымы да талданған. Бұл тәсіл ғылыми жаңалықтарды анықтауға және зерттеу мәселелерін тереңірек түсінуге мүмкіндік берді.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	Ізденушінің диссертация жұмысының ғылыми нәтижелері мен қағидаттары толығымен жаңа. Зерттеу барысында ізденуші алдына қойған мақсат-міндеттерін тиімді жүзеге асырып, әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның әлеуметтік-саяси ойларына сараптама жасаған. Зерттеу жұмысында ортағасырлық Араб-мұсылмандық әлемнің екі ойшылы Әбу Насыр әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық ойлары салыстырмалы түрде талданған. Сонымен қатар, әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұн еңбектеріндегі бақыт ұғымына салыстырмалы талдау жасалынып, рухани сабақтастық дәстүрі анықталды. Осындай тұжырымдарды зерттеу барысында жаңаша теориялық пайымдаулар жасауға мүмкіндік жасалған. Екі ойшылдың философиялық көзқарастарын қазіргі заманғы гуманитарлық ғылымдар саласындағы теориялық және әдістемелік мәселелермен ұштастыра қарастырып, олардың өзектілігі дәйектелді.
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	Диссертацияда жасалынған қорытындылар ішінара жаңа деуге болады. Себебі әр бөлімдегі жасалынған қорытынды толыққанды жасалмаған. Ішінара сенімсіздік бар. Дегенмен, әрбір қорытынды жеткілікті талдауларға, нақты дереккөздерге және ғылыми негіздемелерге сүйеніп жасалған. Ізденуші жасаған қорытындылар жоғары ішінара жаңа деңгейде дәйектеліп, тұжырымдалған. Ғылыми қорытындылардың өлшемдері диссертацияның негізгі қағидалары мен жаңалықтарына жартылай жауап береді. Жасалған қорытындылар зерттеу барысында алынған нәтижелерді теориялық және әдіснамалық тұрғыдан нақтылауға мүмкіндік берді. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелерінің жаңалығы олардың бұрын зерттелмеген немесе жеткіліксіз зерттелген мәселелерді жаңа әдіс-тәсілдер арқылы қарастыруынан көрінеді. Жасалған
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

			қорытындылардың қазіргі заманғы ғылыми зерттеулер үшін маңыздылығы мен практикалық қолдану мүмкіндіктері де айқындалған. 5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/ негізделмеген (qualitative research (қуолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерге негізделген. Зерттеу жұмысы qualitative research әдістеріне және өнер мен гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттарына сәйкес жүргізілген. Ғылыми жұмыстың әр тарауының соңында жасалған қорытындылар зерттеу нәтижелерінің жинақтылығын, тиімділігін және логикалық тұрғыдан дәйектелуін қамтамасыз етеді. Әрбір тарауда жүргізілген талдаулар мен салыстырмалы зерттеулердің негізінде алынған тұжырымдар ғылыми тұрғыда негізделіп, нақты дәлелдермен дәйектелген. Негізгі қорытындылардың ғылыми тұжырымдары толық және дәлелді, олар зерттеудің теориялық және практикалық нәтижелерімен біртұтас байланыста қалыптасқан. Зерттеу жұмысында қолданылған әдістердің тиімділігі мен ғылыми негіздемелері алынған нәтижелердің сенімділігін қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелерінің негізділігі олардың қазіргі заманғы гуманитарлық ғылымдар мен философия саласындағы теориялық және практикалық мәселелерді шешудегі маңыздылығымен дәлелденеді. Қорытындылардың ғылыми жаңалығы мен нақтылығы зерттеу жұмысының жоғары деңгейде орындалғанын көрсетеді.

7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әрбір қағидат бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? <u>1) дәлелденді;</u> 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? <u>1) ия;</u> 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? <u>1) ия;</u> 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; <u>3) кең</u> 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? <u>1) ия;</u> 2) жоқ	7.1 Негізгі қағидаттар толық дәлелденген. Ізденіс ауқымында автор тарапынан айқындалған әрбір қағидат зерттеудің нәтижесімен үйлесім тапқан. Зерттеу барысында анықталған қағидаттар ғылыми тұрғыда жан-жақты талданып, нақты дәлелдермен негізделген. Әрбір қағидаттың ғылыми негізділігі кешенді зерттеулер мен салыстырмалы талдаулар арқылы дәйектелген. Қолданылған әдістемелік тәсілдер мен зерттеу әдістері жұмыстың ғылыми нәтижелерінің сенімділігін қамтамасыз етеді. 7.2 Әр қағидат тривиалды емес саналады. Автор қағидаттарды ерекше тәсілмен, жан-жақты қырынан қалыптастырған. Зерттеу барысында қарастырылған мәселелер күрделі және кешенді сипатта болғандықтан, оларды тривиалды деп санауға негіз жоқ. Екі ойшылдың саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық ойлары бұрын, сонды толықтай зерттелмегендіктен, зерттеудің ғылыми жаңалығы айқын деп санаймыз. 7.3 Мейлінше жаңа. Еліміздегі саяси философия ғылыми тұрғыдан арнайы қарастырылмаған. Зерттеу барысында жасалған тұжырымдар мен алынған нәтижелер бұрынғы зерттеулерде қарастырылмаған жаңа ғылыми мәселелерді көтерген. Сондықтан да ғылыми тұжырымдар өз жаңалығымен ерекшеленеді. Жасалған қорытындылар қазақстандық философия ғылымына жаңа теориялық және тәжірибелік мүмкіндіктер береді. 7.4 Қолдану деңгейі кең. Зерттеу барысында қол жеткізілген ғылыми нәтижелерді әлеуметтік-гуманитарлық ғылым саласында, осы бағыттағы элективті пәндер аясында қолдануға және мүдделі мемлекеттік органдардың қызметі аясында кеңінен пайдалануға болады. Зерттеу нәтижелерін философия, тарих, мәдениеттану, этика және саясаттану пәні аясында, сондай-ақ қосымша білім беру үдерісінде көмекші оқу құралы ретінде қолдануға болады. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелері ұлттық рухани құндылықтарды жаңғырту және саяси философиялық тұжырымдарды қазіргі заманғы ғылыми талаптарға сай пайымдауға мүмкіндік береді. 7.5 Диссертацияның негізгі ғылыми нәтижелері мен қорытындылары 6 ғылыми мақалада жарияланды. Оның біреуі нөлдік емес импакт-факторы бар журналда, үшеуі Қазақстан Республикасы ҒЖБМ Білім

		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған журналдарда, екеуі халықаралық ғылыми конференция жинақтарында жарық көрген. Жарияланған мақалалар зерттеу жұмысының мазмұнына толық сәйкес келеді және олардың ғылыми деңгейі диссертацияның негізгі тұжырымдарының негізділігін көрсетеді.
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Диссертация жазу барысында қолданылған әдіснама нақты, дәлелді, дәйекті, іргелі деуге негіз бар. Докторант диссертацияда көтерген тақырыпты ашуда өзектендіру, концептуалдық, тарихи-философиялық, жүйелік, компаративистикалық талдау, ретроспективті әдістерді тиімді пайдаланып, маңызды ғылыми тұжырымдарға қол жеткізген. Әдіснамалық тұрғыда, бұл ғылыми еңбектің маңызды сипаттамасы – Әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси-философиялық және әлеуметтік-этикалық ойларының саяси философия жүйесіндегі рөлі, маңызы және қызметі сараланып және олардың ішкі мәніне, қазіргі жаңа әлеуметтік-саяси эпистема динамикасындағы маңызына, мәні мен мазмұны, қолданысы мен трансформациясына саяси философиялық тұрғыда зерттеу жүргізген деп санаймыз.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) <u>ия</u> ;	
		2) жоқ.	
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістерін пайдалана отырып алынған:	
		1) <u>ия</u> ;	
		2) жоқ.	Иә. Диссертация жұмысының нәтижелерінің компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістерін пайдалана отырып алынған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық	Диссертацияның теориялық қорытындылар мен ұсыныстар ғылыми дәлелді және нақты дереккөздермен дәйектелген. Ізденуші өзіндік тұжырымдарын дәйектеуі проблематиканы зерттеу нысанына алып, әртүрлі ой, пікірлер мен ұстанымдардың барлығын бір мәселе төңірегінде топтастырып, саяси философиялық эпистема жүйесіндегі екі ойшылдың саяси этикалық ойларына мән берген. Докторант әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-

		эксперимент негізінде дәлелденеді):	этикалық ойларына қазіргі замандағы саяси - этикалық болмысын зерттеу мен танудың негізгі құрамдас бөліктерінің бірі екенін дәлелдеген. Ғылыми зерттеуде дәйектелген тұжырымдар қазақ елінің рухани жаңғыруы мен бірлігін нығайтуға негіз бола алады.
		1) <u>ия</u> ;	
		2) жок.	
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен <u>расталған</u> / ішінара расталған / расталмаған.	Зерттеу жұмысында ізденуші тақырыптың өзектілігі, мақсат, міндеттерін ашу мақсатында отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерін пайдаланып, дереккөздеріне сілтеме жасап, талдау барысында маңызды нәтижелерге қол жеткізген.
9	Практикалық құндылық қағидаты	8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>жеткілікті</u> / жеткіліксіз.	Диссертация мазмұны бойынша қолданылған дереккөздер ғылыми тұжырым жасауға жеткілікті. Ізденуші жұмысты дайындау барысында мүмкіндігінше зерттеу нысанына алынған тақырып аясындағы зерттеулерді қамти алған. Пайдаланылған әдебиеттер бөлігінде көрсетілген 181 дереккөз ішіндегі еңбектер мен тақырып бағытындағы зерттеулер өзінің негізділігімен жеткілікті қамтылған. Автордың ағылшын, орыс тіліндегі әдебиеттерді қолдану аясы кең .
		9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Диссертацияның теориялық маңызы жоғары. Зерттеудің теориялық құндылығы қазіргі жаһандану заманындағы өзіндік болмысынан ажырап қалмау үшін осындай зерттеу жұмыстарының теориялық маңызын арттырады. Жалпы елімізде саяси философия бағыты теориялық тұрғыдан әлі де зерттеуді қажет етеді. Диссертацияның теориялық маңызы түркі-мұсылман ойшылдары әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық және әлеуметтік-этикалық идеяларына мән беру арқылы қазақ халқының ұлттық идеологиясының ажырамас бөлігі екенін ғылыми негізде дәлелдеумен байланысты. Ғылыми ізденіс барысында дәстүрлі саяси наным-сенімдеріміздегі этикалық танымның ішкі мәнін тану, олардың қазақтың ұлттық идеясының рухани болмысы, кескін-келбеті және ұлттық менталитетіміздің рухани коды, өзегі ретінде қарастырылуы зерттеудің теориялық құндылығын арттырады.
		1) <u>бар</u> ;	
		2) жок.	

		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Зерттеу барысында алынған ғылыми нәтижелер мен қорытындылар тек теориялық тұрғыда маңызды болып қана қоймай, оларды практикада қолдану мүмкіндігі жоғары. Әсіресе, зерттеу нәтижелерін жоғары оқу орындарындағы «Философия», «Этика», «Мәдениеттану», «Әлеуметтану», «Саясаттану», «Дінтану», «Тарих» білім беру бағдарламаларында білім алатын студенттер мен магистранттарға қажетті теориялық және практикалық көмекші құрал ретінде ұсынуға болады. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелері саяси-этикалық құндылықтарды зерттейтін ізденушілерге бағыт-бағдарлық, сындарлық және танымдық тұрғыдан маңызды әдістемелік құрал бола алады. Зерттеудің әдіснамалық тәсілдері мен алынған тұжырымдар саяси философия, этика және мәдениеттану салаларындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге бағыт-бағдар береді. Диссертацияның практикалық маңызы оның нәтижелерінің саяси философия, азаматтық қоғамның рухани негіздерін жаңғырту, саяси толеранттылық пен диалог мәдениетін қалыптастыру мәселелерін шешуге ықпал етуінде айқын көрінеді. Зерттеу нәтижелері ұлттық рухани құндылықтарды жаңғыртуға, саяси-этикалық тұжырымдамаларды қазіргі заман талабына сай түсіндіруге мүмкіндік береді.
		1) <u>ия</u> ;	
		2) жоқ.	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?	
		1) <u>толығымен жаңа</u> ;	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	Практикалық ұсыныстары толығымен жаңа. Себебі зерттеу жұмысы еліміздегі саяси философия ғылымы саласында алғаш рет жүргізілген кешенді ғылыми зерттеу. Практикалық ұсыныстардың жаңалығы олардың теориялық негіздемелермен үйлесімді байланыс тапқан және қазіргі Қазақстан қоғамындағы рухани, саяси және мәдени мәселелерді шешуге бағытталғандығында. Зерттеу нәтижелері еліміздің гуманитарлық ғылымдарына жаңа серпін беріп, әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философия, этика, мәдениеттану және дінтану салаларындағы ғылыми зерттеулерге практикалық бағыт-бағдар береді. Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы, сондай-ақ алынған нәтижелердің жаңалығы жаңа зерттеулер мен ізденістерге түрткі болып, осы бағыттағы теориялық және практикалық базаны кеңейтуге жол ашады. Осы тұжырымдар диссертациялық зерттеудің дәйектілігі мен ғылыми жаңашылдығын қуаттай түседі.
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		Академиялық жазу сапасы:	
		1) <u>жоғары</u> ;	Диссертацияның академиялық жазу сапасын жоғары деп бағалауға болады. Жұмыс сауатты ғылыми стильде жазылған, оның құрылымы

		2) орташа;	жүйелі түрде ұйымдастырылып, қисынды әрі дәйекті ой-тұжырымдармен негізделген. Зерттеу барысында қолданылған ғылыми ұғымдар мен категориялар анық және орынды қолданылған, бұл ізденушінің ғылыми терминологияны терең меңгергенін көрсетеді. Әрбір тарау мен бөлімнің мазмұны зерттеу тақырыбын жан-жақты ашуға бағытталған және олардың арасындағы логикалық байланыс үздіксіз сақталған. Сонымен қатар, диссертация жұмысының техникалық рәсімделуі толық орындалған, ғылыми жұмыстың жалпы талаптарына толық сәйкес келеді. Пайдаланылған әдебиеттерге жасалған сілтемелер, ғылыми аппараттың нақты құрылымдалуы және тұжырымдардың дәлелділігі академиялық жазу сапасының жоғарылығын дәлелдейді. Зерттеу жұмысының жазылу стилі ғылыми талаптарға сай жазылып, анықтылығы, нақтылығы және ғылыми дәлелдемелерге негізделген. Диссертацияның академиялық деңгейі ізденушінің зерттеу тақырыбын терең игеріп, оны жүйелі түрде жеткізе білу қабілетін көрсетеді.
		3) орташадан төмен;	
		4) төмен.	
11.	Диссертацияға ескертулер		Жалпы алғанда, диссертация жұмысы ғылыми талаптарға сай орындалған. Дегенмен, диссертация мазмұнында мынадай ескерту жасағым келіп тұр: <i>Біріншіден</i> , диссертация, 11 бетінің қорғауға ұсынылған тұжырымдардың соңғы жағында «Жүсіп Баласағұнның «Құтадғу білік» поэмасындағы философиялық дискурс әл-Фарабидің идеяларымен терең үйлесім тауып, көне түркі даналық дәстүрі мен ислам философиясының синтезі арқылы түркі-исламдық модельді қалыптастырды» - деп жазылған. Бірақ, ол қандай модель екендігін таба алмадым. <i>Екіншіден</i> , диссертацияның мақсаты - Әбу Насыр әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық, әлеуметтік-этикалық ілімдерінің үйлесімділіктерін анықтау» - деп жазылған. Тақырып өте кең, ауқымды. Болашақта әр тақырып бойынша жеке зерттеулер жасауға болады деп ойлаймын. <i>Үшіншіден</i> , диссертацияның жазу стилі академиялық талаптарға сай болғанымен, кейбір тұжырымдар күрделі, сөйлемдері ұзақ. Мәселен, диссертация мазмұнымен танысу барысында «болады» деген 104 рет қайталанатын екен. Әрине, бұл ескертулер мен кемшіліктер диссертация мазмұны мен сапасына еш нұқсан келтірмейді деп ойлаймын. Қазақ философиясы үшін осындай салыстырмалы зерттеулер қажет, сол талаптан шыққан кешенді ғылыми зерттеу жасалғандығын аңғарамыз.

12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында корғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша жазылған мақалаларының ғылыми деңгейі жоғары. Бұл диссертациялық зерттеудің мазмұнында көрініс тапқан және Scopus базасының жоғары рейтингтік журналдарында жарияланған мақалаларымен дәлелденген. Докторанттың зерттеу нәтижелері беделді халықаралық ғылыми басылымдарда, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі ұсынған журналдарда жарияланып, зерттеудің өзектілігі мен ғылыми жаңашылдығын көрсетіп отыр. Мақалалар зерттеу тақырыбын жан-жақты қамтып, оның негізгі тұжырымдары мен нәтижелерін толық негіздейді. Жарияланымдарда ғылыми дәлелдемелер нақты көрсетіліп, зерттеу әдістері тиімді пайдаланылған. Докторанттың мақалаларының ғылыми деңгейі халықаралық талаптарға сәйкес келеді және зерттеу нәтижелерінің теориялық және практикалық маңыздылығын айқын көрсетеді. Әсіресе, Scopus базасына енгізілген журналдағы мақала зерттеудің халықаралық деңгейде мойындалғанын дәлелдейді.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру.

«8D02201 – Саяси философия» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Наурузбаев Дархан Мирзабековичтің «Әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұнның саяси философиялық, әлеуметтік-этикалық ілімдерінің үйлесімділігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ғылыми талаптарға толықтай сай келеді. Осыған байланысты, Наурузбаев Дархан Мирзабековичті «8D02201 – Саяси философия» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға толық лайық деп есептеймін.

Ресми рецензент:

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
философия кафедрасының қауымдастырылған профессоры,
философия докторы (PhD)

